

Móric F. ako aj Teodor F. rovnako ako Augusta F. rod. L. aj vo vlastnom mene a v svojej osobe. V tomto smere vylučuje každú pochybnosť verejnonotárska overovacia klauzula na smluve, v ktorej je to výslovne uvedené. Zaviazanosti, ktoré Móric F. a Teodor F. prevzali podpísaním smluvy v svojej osobe, podliehajú premlčaniu podľa všeobecného súkromného práva, tedy premlčujú sa za 32 rokov odo dňa splatnosti. Zákon neustanovuje na pohľadávky, vzniklé z kúpopredajnej a prenájmovej smluvy inú premlčeciu lehotu, a podľa práva, ktoré platilo v bývalom Uhorsku v čase pripadnutia spornej pohľadávky v prospech Československého štátu a platí aj teraz na Slovensku, všeobecná premlčacia lehota činí 32 rokov. Táto lehota ešte nevypršala odo dňa splatnosti spornej pohľadávky do dňa podania žalobného spisu, preto už aj vzhľadom na osobnú zaviazanosť Mórica F. a Teodora F. nemôže byť reči o tom, že sporná pohľadávka sa premlčala, a že v dôsledku toho dlh priamych dlžníkov zanikol.

Keď však zaviazanosť priamych dlžníkov nezanikla, nemôže byť reči o tom, že zanikla zaviazanosť ručiteľky, 3. žalovanej Augusty F. rod. L.

Nebolo tedy možno žalobu zamietnuť z toho dôvodu, že sporná pohľadávka zanikla v dôsledku premlčania, a podľa dát sporu doteraz po práve uvažovaných, niet žiadnej okolnosti, ktorá by prekážala v uplatnení a prisúdení spornej pohľadávky. Preto bolo treba dovolacej žiadosti žalobníka vyhoveť.

Žalovaní namietali aj číselnosť uplatnenej pohľadávky, nižšie súdy však v dôsledku svojho opačného stanoviska nezistily skutkový stav ani v tomto smere a nezistily ani to, či je zaistená sporná pohľadávka hypotekárnym záložným právom po výšku 185.000 Kč, a či je hypoteka vlastníctvom žalovaných. Preto bolo treba rozsudok odvolacieho súdu rozviazať a tomuto súdu uložiť, aby vo veci ďalej pokračoval, skutkový stav náležite zistil a potom znova rozhodol tak vo veci samej, ako aj v otázke znášania všetkých útrat.

Čís. 16263.

I. Druhý odstavec § 11 vl. nar. č. 576/1920 Sb. z. a n. o mene na Podk. Rusi bol zmenený, pokiaľ ide o vklady maďarské, článkom 1. úmluvy medzi Československou republikou a kráľovstvom Maďarským č. 55/1930 Sb. z. a n., a to tak, že peňažité vklady z doby pred 26. februárom 1919 sa vyrovnaly clearingom podľa oddielu V. úmluvy, vklady pochádzajúce z doby od 26. februára 1919 do 23. októbra 1920 sa majú vyplatiť v korunách československých podľa kľúča, stanoveného v § 9 cit. vl. nar.

II. Prepočítaniu a výplate vkladov pochádzajúcich z doby pred 23. októbrom 1920 podľa § 9 č. 1 vl. nar. č. 576/1920 Sb. z. a n. v pomere 1 K = 1 Kč neprekáža, že časť vkladu pochádzajúca z doby pred 26. februárom 1919 bola vyrovnaná clearingom podľa oddielu V. úmluvy č. 55/1930 Sb. z. a n. a že v dôsledku toho musela byť na neskoršie vklady vydaná nová vkladná knižka.

III. Ak vklad nebol riadne prihlásený k súpisu podľa vl. nar. č. 110/1919 Sb. z. a n. a dávka z majetku nebola zaplatená, ručí vklad za dávku z majetku i sumami uloženými po 1. marci 1919 a žalobe na ich vyplatenie nemôže byť vyhovené.

(Rozh. z 25. júna 1937, Rv IV 394/35.)

Ž. ú. družstvo v B. (na Slovensku) podalo žalobu proti Ú. banke v B. (na Podk. Rusi) o zaplatenie 53.882 Kč 76 h na základe vkladnej knižky, tvrdiac, že žalovaná banka mala vklad — ktorý pochádzal z doby 1918—1919 — prepočítať podľa kľúča 1 rak.-uh. koruna = 1 Kč a zúročiť ho vyšším úrokomerom. Žalovaná banka bránila sa medzi iným tým, že ona vklad podľa vlád. nar. č. 576/1920 Sb. z. a n. správne prepočítala a § 11 cit. vlád. nar. zakazuje výplatu tohoto vkladu.

Súd I. stolice prisúdil žalujúcej strane 18.940 Kč 30 hal. s prísl. podľa kľúča 250 rak.-uh. korún = 100 Kč.

Odvolaací súd zmenil rozsudok súdu I. stolice a prisúdil 34.000 Kč s prísl. podľa prepočítacieho kľúča 1 rak.-uh. koruna = 1 Kč.

Žalovaná banka napadla v dovolacej žiadosti rozsudok odvolacieho súdu medzi iným aj z toho dôvodu, že odvolací súd nezistil, či pôvodný vklad bol prihlásený k súpisu v smysle článku 1. vlád. nar. č. 110/1919 Sb. z. a n. a k dávke z majetku.

Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu ďalšie pokračovanie a nové rozhodnutie.

D ô v o d y:

Z nenamietaných opisov vkladných knižiek, pripojených pod B) a D), vysvitá, že pôvodný vklad vznikol dňa 24. júla 1918 — tedy za vojny — uložením 170.000 rakúsko-uhorských korún na meno Žigmunda H. v T. Vklad bol vinkulovaný pre Žigmunda H. a bolo poznačené vo vkladnej knižke, že »jej legitimovaným majiteľom je vyššie menovaný« (»igazolt tulandonosa fenti«), tedy Žigmund H.

Z vkladu, ku ktorému pribudlo dňa 31. decembra 1918 v dôsledku pripísania úrokov 2.561 korún 80 h, bolo vybrané dňa 12. marca 1919 120.000 korún, dňa 20. októbra 1919 20.000 korún a dňa 19. novembra 1919 17.000 korún; ale ešte ten istý deň bolo uložené na tú istú vkladnú knižku 34.000 korún, tak že vklad činil v tento deň — spolu s medzitým vzniklými úrokami — 51.309 korún 92 halierov.

Na príkaz bratislavskej úradovne Československého zúčtovacieho ústavu zo dňa 20. augusta 1932 bol tento vklad rozdelený podľa stavu ku dňu 19. novembra 1919 tak, že 17.309 korún 92 h s úrokami zostalo uložené na pôvodnej vkladnej knižke, kým 34.000 korún, zúrokových od 19. novembra 1919, bolo prenesené do novej vkladnej knižky, ktorá bola vinkulovaná tiež na meno Žigmunda H. resp. pre neho.

O túto vkladnú knižku ide v tomto spore.

Nie je sporné, že Československý zúčtovací ústav určil dotyčne časti vkladu (17.309 korún 92 h), pochádzajúcej z doby pred 26. februárom 1919, že podlieha clearingovému ujednaniu (V. oddiel úmluvy č. 55/1930 Sb. z. a n.), lebo Žigmund H. mal dňa 26. februára 1919 svoj byt na území terajšieho Kráľovstva Maďarského.

Nie je sporné ani to, že vkladateľ Žigmund H. mal svoj riadny byt aj v dobe uloženia vkladu a aj pozdejšie v T. (teraz v Maďarsku), že vklad uložený na spornú vkladnú knižku uvoľnil dňa 18. októbra 1932, vypovedal ho a potom vkladnú knižku postúpil Drovi L., advokátovi v Bratislave, ktorý ju dňa 3. novembra 1933 postúpil ďalej žalujúcej strane. Žalujúca strana (Ž. ú. družstvo v B.) to všetko doznela pred súdom prvej stolice.

Pohľadávka (dlh) vzniklá v dôsledku uloženia sporného vkladu podliehala tedy ustanovením čl. 254 a čl. 231 lit. d) smluvy Trianonskej a mala byť vyrovnaná dohodou zúčastnených štátov. †

Vyrovnanie to bolo uskutočnené úmluvou, uzavrenou medzi republikou Československou a Kráľovstvom Maďarským v Budapešti dňa 26. mája 1928 (č. 55/1930 Sb. z. a n.), ktorej právne pravidlá majú moc zákona (zákon zo dňa 21. marca 1930, č. 51 Sb. z. a n.).

Usporiadanie stalo sa tak, že súkromnoprávne dlhy a pohľadávky, vzniklé pred 26. februárom 1919 a spočívajúce na súkromnoprávnom titule alebo založené na smluve alebo na akomkoľvek inom ujednaní súkromnoprávnom z doby pred 26. februárom 1919 (vyjmúc v článku 7 uvedených), podliehajú pokračovaniu clearingovému, upravenému v V. oddieli tejto úmluvy, kým o všetkých ostatných pohľadávkach (vyjmúc v článku 7 uvedených) platia predpisy súkromného práva onoho z oboch štátov, súkromného práva ktorého treba v danom prípade podľa všeobecných zásad použiť.

Týmto ustanovením úmluvy o úprave dlhov a pohľadávok, vzniklých v rakúsko-uhorských korunách, je dotyčne maďarských veriteľov zbavený účinnosti 2. odstavec § 11 vl. nariadenia č. 576/1920 Sb. z. a n., podľa ktorého bolo zakázané vyplatiť v československých korunách vklady, vzniklé pred 23. októbrom 1920 v spoločných korunách rakúsko-uhorských (nekoľkovaných), splatné v Podkarpatskej Rusi, ktorých majitelia bývajú alebo majú sídlo trvale na území bývalého Rakúsko-Uhorska mimo obvodu republiky Československej.

Sporný vklad — ako to určila bratislavská úradovňa Československého zúčtovacieho ústavu — nepatrí pod pokračovanie, opísané v V. oddieli spomenutej úmluvy (č. 55/1930 Sb. z. a n.; nepatrí však ani pod výnimky, uvedené v čl. 7 citovanej úmluvy. Na vyrovnanie tejto spornej pohľadávky platí tedy zásada, uvedená v druhom odstavci článku 1 medzinárodnej úmluvy číslo 55/1930 Sb. z. a n., podľa ktorej vyrovnanie tejto pohľadávky má sa stať podľa predpisov súkromného práva onoho z oboch štátov, súkromného práva, ktorého treba v danom prípade použiť podľa všeobecných zásad, a nemôže byť pochybné, že o tejto pohľadávke platia predpisy československého súkromného práva,

platného na Podkarpatskej Rusi, tedy ostatné smluvou nedotknuté ustanovenia vládneho nariadenia č. 576/1920 Sb. z. a n.

Dotyčne vkladných knižiek nariaďuje 1. bod § 9 toroto nariadenia, že vklady na knižku u peňažných ústavov na Podkarpatskej Rusi majú sa vyplatiť v pomere 1 Kč k 1 korune, keď v dobe nadobudnutia účinnosti citovaného nariadenia, t. j. dňa 23. októbra 1920 nepresahovali stav zo dňa 26. februára 1919.

Keďže stav pôvodného vkladu ku dňu 26. februára 1919 činil s úrokami 172.561 korún 80 h, ku dňu 23. októbra 1920 činil však ten istý vklad len 51.309 korún, nepresahoval tedy stav zo dňa 26. februára 1919, prepočítal odvolací súd správne sporný vklad v pomere 1 Kč k 1 korune.

Sporný vklad — ako to vidno zo zisteného skutkového stavu — je vlastne len doplnkom pôvodného starého vkladu. Rozdelenie vkladu stalo sa bez vôle stran, na úradné opatrenie, len s hľadiska clearingu, ktorému podliehala len časť vkladu, pochádzajúca z doby pred 26. februárom 1919. Nemožno preto sporný vklad pokladať za samostatný vklad nový, ale je len časťou starého vkladu.

Z toho je zrejmé, že je bezzákladná sťažnosť žalovanej strany, že odvolací súd porušením právneho pravidla nepoužil na prepočítanie sporného vkladu § 7 citovaného vládneho nariadenia. Po srovnaní § 7 a § 9 citovaného vládneho nariadenia možno zistiť, že nemôže byť ani reči o tom, aby na vkladné knižky uložené vklady prepočítaly sa podľa § 7 cit. vládneho nariadenia, keďže § 9 tohoto nariadenia má dotyčne vkladov zvláštne ustanovenie. Vývody žalovanej strany v tejto otázke odporujú výslovnému a bezpochybnému zneniu citovaného vládneho nariadenia.

Právom sťažuje si však žalovaná strana, že odvolací súd nezistil, či bol pôvodný vklad prihlásený k súpisu v smysle čl. 1 vládneho nariadenia zo 4. marca 1919, č. 110 Sb. z. a n. a k dávke z majetku.

Keď vklad podlieha dávke z majetku, ručia za jej zaplatenie i tie časti vkladu, ktoré boli vložené po 26. februári 1919 a musia sa aj na ne použiť predpisy, ktoré sa vzťahujú na vklady, ktoré jestvovaly dňa 26. februára 1919.

Z toho plynie, že keď pôvodný vklad nebol prihlásený k súpisu cieľom vymeranie dávky z majetku, následky pominutia prihlásenia stíhajú aj spornú časť vkladu.

Z opisu pôvodnej vkladnej knižky, pod B) pripojeného, nevysvitá, či bola táto pohľadávka k súpisu prihlásená (čl. 5 vlád. nar. č. 110/1919 Sb. z. a n.). Rozsudky nižších súdov sa nezaoberaly ani touto otázkou, ani otázkou, či vklad bol k zaplateniu dávky z majetku vôbec prihlásený, či dávka z majetku bola vymeraná, a či bola zaplatená.

Keď doplnenie starého vkladu sleduje osud pôvodného vkladu pri jeho prepočítaní, doplnok jeho, tedy vklad, uložený na spornú vkladnú knižku, je zárukou za dávku z majetku a z prírastku na majetku podľa § 62 (4. odstavec) zákona zo dňa 8. apríla 1920, č. 309 Sb. z. a n.

a nemôže byť dokiaľ vklad nebol prihlásený k súpisu, vôbec vyplatený (čl. 10 vlád. nar. č. 110/1919 Sb. z. a n.), keď však bol prihlásený (čl. 10 vlád. nar. č. 110/1919 Sb. z. a n.), smie byť vyplatený len do 70% prípadne 85% podľa stavu dňa 1. marca 1919 (vl. nar. č. 285/1919 a 488/1919 Sb. z. a n.).

Za takých okolností nemožno vo veci meritorne rozhodnúť, bolo treba napadnutý rozsudok rozviazať a odvolaciemu súdu uložiť, aby vo veci ďalej pokračoval, skutkový stav náležite zistil a potom tak vo veci samej, ako aj v otázke znášania útrat všetkých troch stolíc znova rozhodol.

Čís. 16264.

Trvalý pokles práce, pre ktorý môže byť zamestnanci štátnych železníc daní podľa § 116 lit. a) služebného poriadku do dočasnej výslužby, nemusí nastať práve v tom obore služby, v ktorom bol zamestnanec naposledy činný.

Výber zamestnancov, ktorých treba pre trvalý pokles práce dať do dočasnej výslužby, prislúcha železničnej správe a nemôže byť súdom preskúmaný.

(Rozh. z 30. júna 1937, Rv III 271/37.)

Žalobník — radca štátnych železníc — bol dekrétom riaditeľstva štátnych železníc v B. preložený do dočasnej výslužby podľa § 116, lit. a), služebného poriadku pre zamestnancov čs. štátnych železníc. Rozklad žalobníka proti tomuto dekrétu bol ministerstvom železníc zamietnutý. Žalobník domáhal sa žalobou na Čsl. štáte (železničnej správe) zrušenia preloženia do dočasnej výslužby a platenia — až do novej úpravy jeho služebného pomeru — rozdielu medzi jeho aktívnymi požitkami a vyplácaným výslužným, tvrdiac, že pravým dôvodom jeho dania do dočasnej výslužby nebola jeho postrádateľnosť v dôsledku organizačných zmien v úrade alebo trvalý pokles práce (§ 116, lit. a) služ. por.), lebo v obore, v ktorom bol žalobník zamestnaný, ani organizačné zmeny, ani trvalý pokles práce nenastaly.

Nižšie súdy žalobu zamietly, Najvyšší súd dovoláciu žiadosť zamietol.

Dôvody:

Spor musí se obmezit na dôvod, ktorého užila železniční správa proti žalobci pro přeložení do dočasné výslužby, a tímto důvodom je postrádatelnost pro trvalý pokles práce — § 116 a) služ. řádu.

Zcela mimo skutkový podklad tohoto důvodu jde tvrzení žalobcovo, že pravým důvodem k jeho přeložení do dočasné výslužby byl pokles jeho smyslových schopností a vyšší věk, proto neleží posuzování těchto okolností v dosahu tohoto sporu a právem se odvolací soud jimi nezabýval.